

Taktisk utprovning enhet för JAS 39 Gripen

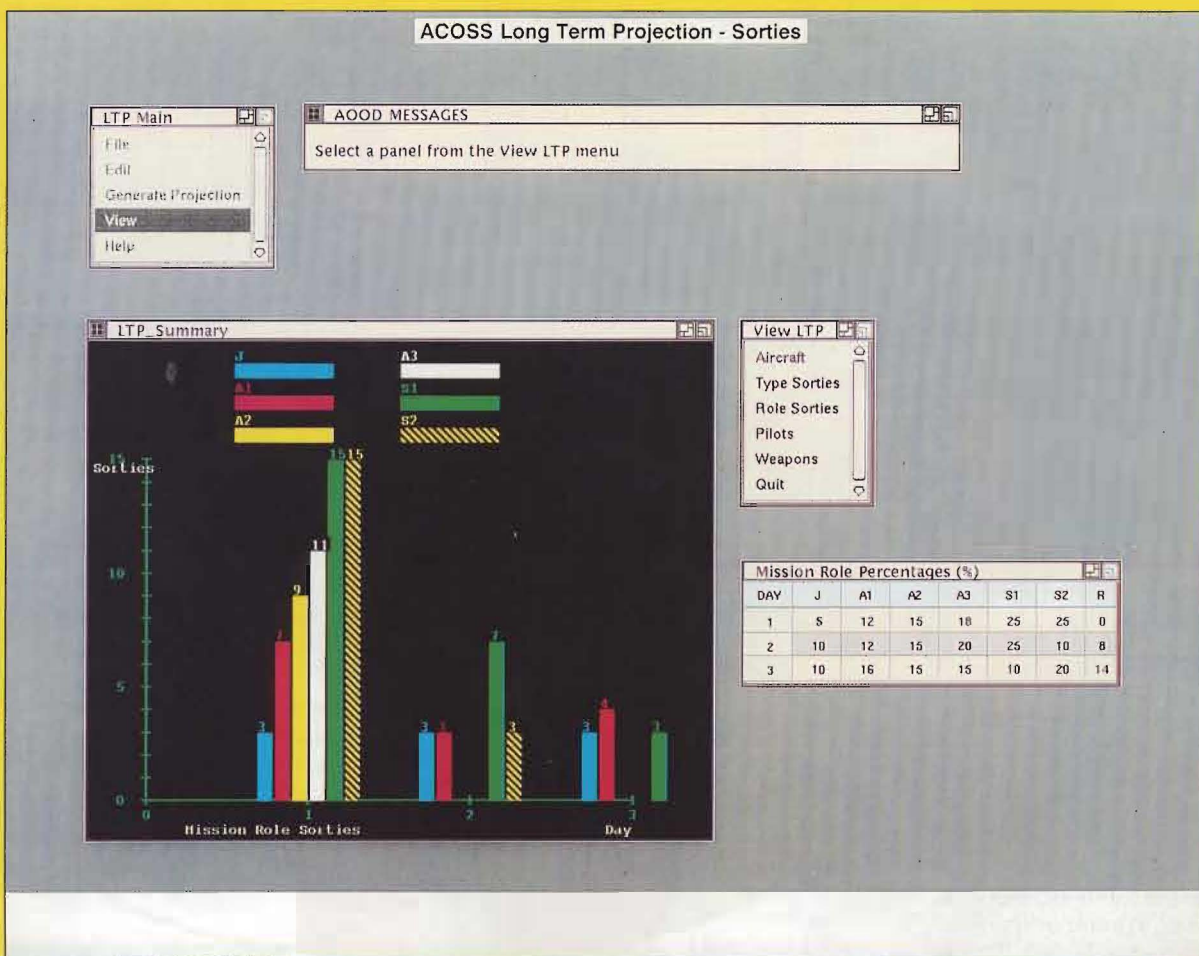
Av överstelöjtnant Jan Jonsson

Hjälpmedel för integration i ledningssystem

JAS 39 Gripen blir mer än något tidigare av våra stridsflygplan integrerat i Flygvapnets ledningssystem. Då de framtida ledningssystemen

ännu är under utveckling, har interimistiska provsystem tagits fram för att understödja utvecklingen av JAS 39. I ett kommande

nummer av FlygvapenNytt avses dessa att presenteras närmare.

Exempel på beräkning av antalet möjliga flygföretag med hänsyn till tillgängliga resurser under ett antal dagar framåt. En av många funktioner i MARY, ett simulerings-system för framtida ledning från flygkommando. Observera att beräkningen i exemplet grundas på helt fiktiva värden.

TU JAS

Gripen har nu flygprovat nästan alla sina olika vapentyper (diverse robotar, raketer, bombkapslar, m m) – här med fyra Maverick attackrobotar och två Sidewinder jaktrobotar.

Foto: Hans-Olof Arpfors

Förberedelser inför den taktiska utprovningen av JAS 39 Gripen har pågått sedan 1987, då de första piloterna för denna verksamhet togs ut. Arbetet har varit inriktat på att utforma system i JAS 39 och angränsande stödsystem, så att de kan integreras med varandra. De skall göras användarvänliga och bidra till att Gripen blir ett effektivt flygsystem i taktiskt och operativt hänseende.

Direkt efter uttagning av de första piloterna 1987 inleddes ett förberedelseskede. Personalen knöts till flygstabens JAS-avdelning (FS/JAS), med uppgift att medverka som taktisk expertis i arbetet med systemutveckling samt att bevaka kraven på det framtida utbildningssystemet. I arbetsuppgifterna ingick även att bevaka Gripens intressen i stödsystem som bassystem, stridsledningssystem, taktiskt ledningssystem och sambandsystem. Under förberedelseskedet genomfördes också skillnadsomskolning på de flygslag som piloterna inte tidigare var utbildade på. Detta för att bredda deras taktiska kompetens.

I anslutning till den översyn som gjordes under 1989 av flygstabens organisation och personalinnehåll beslutade Chefen för Flygvapnet, att en taktisk utprovningseenhet JAS 39 skulle inrättas från 1 oktober 1989 tillhörande myndigheten F 7. Det beslutades även att taktisk utprovningseenhet TU

JAS 39 inledningsvis skulle lokaliseras till Linköping.

TU JAS 39:s verksamhet har därefter genomgått ett uppbyggnadsskede med anskaffning av lokaler, utrustning och rekrytering av personal. Detta arbete är nu i huvudsak avslutat. Samtidigt med resursuppbyggnad har ett intensivt arbete med utveckling av såväl JAS 39 som stödsystem genomförts. Under den arbetsintensiva period som framtagning av underlag för försvarsbeslut, diverse extra utredningar om Gripen samt framtagning av underlag och förhandlingar om delserie 2 av JAS 39 har uppgifter som normalt skulle lösas av flygstaben i stor utsträckning kommit att hanteras av TU JAS 39. Målsättningen är nu att under senhösten och vintern återföra dessa uppgifter till flygstaben samtidigt som en erfarenhets- och kompetensöverföring genomförs.

Syftet med detta är, dels att återföra uppgifterna dit de hör hemma, dels att frigöra arbetskapacitet på TU JAS 39

inför första serieleverans av Gripen under våren 1993. Leverans av det första serieflygplanet (flygplan "102") till Flygvapnet utgör startpunkten för den taktiska utprovningen. Inledningen kommer av naturliga skäl att vara begränsad av att endast ett eller ett fåtal flygplan disponeras. Redan efter ett år bör emellertid flygtidsproduktionen inte vara gränssättande.

●● Oaktat att uppgifter nu förs tillbaka till flygstaben kommer TU JAS 39, genom den kompetens som vunnits, även i fortsättningsvis att ha ett stort ansvar för koordination av Gripens taktiska stödsystem. Detta omfattar integration av JAS 39 i:

- ▶ **Framtida taktiska ledningssystemet, SE-SAM**
- ▶ **Nytt stridsledningssystem, StriC 90**
- ▶ **Ledningssystem på bataljons/divisionsnivå, PRIMUS**
- ▶ **Företagsplaneringssystem, PLA**
- ▶ **Företagsutvärderingssystem, UTA**
- ▶ **Nytt radiosystem, RAS 90**
- ▶ **Telekrigföringssystem**
- ▶ **Bassystem**
- ▶ **Med mera**

Svårigheter att koordinera samtliga dessa system i tiden, leder dessutom till att interimslösningar – ofta med en minsta acceptabla funktionsnivå – måste skapas för längre eller kortare tider. I dessa fall skall kraven på vad som är minsta acceptabla funktionsnivå ur Gripens perspektiv definieras samt ytterligare koordineringsproblem som skapas av interimslösningarna och övergår till slutlösningar hanteras. ▶

●● TU JAS 39 ansvarar genom lämpligt utformade utbildningsanvisningar och taktiska anvisningar för att flygsystem JAS 39 på ett framgångsrikt sätt möter Flygvapnets organisation och personal, så att effektiva krigsförband skapas. Grunden för detta läggs i systemutvecklingsarbetet genom att ständigt bevaka att funktioner blir användarvänliga, inte ställer orimliga krav på utbildningstid, är taktiskt lämpliga och, inte minst, har förutsättningar för att kunna accepteras av den berörda personalen.

Som en naturlig förlängning av denna uppgift deltar TU JAS i det planerings- och förberedelsearbete som görs inför den inledande omskolningen av piloter ur F 7. TU JAS 39 ansvarar för planering och genomförande av den första omskolningen av flyginstruktörer samt för att därefter stötta dessa under den inledande delen av deras tjänst som flyginstruktörer på Gripen.

I den fortsatta utbildningsverksamheten vid F 7 avses TU JAS 39 kunna bidra med resultat av taktisk utprovning och utbildningsverksamhet med erfarenheter av gällande utbildningsanvisningar till en kontinuerlig vidareutveckling av såväl taktik och strids-teknik som utbildningsinnehåll och utbildningsmetodik.

TU JAS 39 avses även, tillsammans med simulatorinstruktörer och divisionernas underrättelseofficerare, konti-

nuerligt utveckla nya scenarier och övningar i simulatoren för såväl den centraliserade TIS/GFSU som för de FFSU som regelbundet genomför simulatorträning (PST) vid F 7. I anslutning till PST avses även "Mini taktikmöten" genomföras för att hålla igång en kontinuerlig dialog mellan samtliga Gripen-divisio-ner och TU JAS 39.

●● Att efter närmare sex års förberedelser

äntligen se startpunkten för vår egen flygning under det aktuella budgetåret känns som slutet på en mycket lång vandring. Vi ser fram emot en mycket intensiv utprovningsperiod för att ha utbildningsanvisningar och taktiska anvisningar klara inför omskolningsstarten vid F 7 den 1 oktober 1995. Samtidigt vet vi att de erfarenheter

som vi får kommer att föranleda ett omfattande arbete tillsammans med IG JAS för att rätta och vidareutveckla funktioner i Gripens olika delsystem. Den glidande övergången mellan

grundtyparbete och typservice leder också till ett behov att skapa underlag för en systemutvecklingsplan för JAS 39A. Parallellt med detta har typutveckling påbörjats av den tvåsitsiga Gripen = JAS 39B. Studier för Gripen efter delserie 2 fortsätter. Även detta innebär naturligtvis arbetsuppgifter för TU JAS 39. ■

VERA - verifierande simuleringar

F 7-pilot i Gripen-simulator för verifierande simuleringar av 39-systemet.

Som ett led i utprovningen av Gripen genomfördes under hösten ett antal verifierande simuleringar, VERA. Planeringen och genomförandet av VERA görs gemensamt av IG JAS, Försvarets Materielverk och Flygvapnet. Simuleringarna ägde rum i SAAB-SCANIA:s simulator SYSIM-JAS 39.

Under VERA genomförs ett antal verifierande uppdrag för Gripen inför varje ny edition. Piloter deltog från TU JAS 39 FMV:PROV och IG JAS.

Målsättningarna med den första simuleringen var att:

- ▶ **Utveckla värderingsmetodik.**
- ▶ **Finna arbetsformer för identifiering av områden för vidareutveckling.**

Och på sikt:

- ▶ **Verifiera funktionsinnehållet avseende totalsystemet.**

- ▶ **Simulera totaluppdrag – rimlig arbetsbelastning.**

Efter genomförda företag/simuleringar gjordes en debriefing av varje pilot som täckte områdena:

- **Situationsmedvetenhet.**
- **Taktik och avsikt hos JAS 39-piloter.**
- **Presentation.**
- **Manövrering.**
- **Prestanda.**
- **Flygsäkerhet.**

Denna första simulering genomfördes med mycket bra resultat. Den genomförda verksamheten visar, att Gripen har goda prestanda och kan lösa sina uppgifter under mycket svåra förhållanden. Många erfarenheter vanns. De kommer att användas i system- och vidareutveckling av Gripen. ■

Av överstelöjtnant P-O Eldh